

Bøgetræer og selvforyngelse

I de langlandske skove findes nogle af landets flotteste bevoksninger af bøg. Man mener, at Adam Oehlenschläger skrev nationalsangen »Der er et yndigt land« på Langeland. Her vokser bøgen mange steder helt ud til kysten, og det gav inspiration til »... bøgen spejler sin top i bølgen blå«.

Bøgen gror godt her, og skovdistriktet vil gerne bevare bøgen som den vigtigste træart på Nordlangeland. Det gøres ved, at bøgeskoven forynger sig selv: I de år, hvor bøgen har mange frø, harves der striber i skovbunden under de store træer for at lette frøenes spiring. Desuden fæles nogle af de store træer for at få lys til skovbunden.

En bøgeskov er som regel mellem 100 og 120 år gammel, når den fornyes. Bøgetræ er kendt for sine gode egenskaber til møbler, men anvendes også til f.eks. parketgulve og ispinde.

Rådyret og skoven

Der har levet rådyr i Danmark i omkring 9.000 år. Dengang var landet dækket af åbne skove af fyr og hassel. Først senere indvandrede lind, elm og ask, og bøgen har kun været her i 2.500 år.

I 1800-tallet blev bestanden af rådyr flere steder helt udryddet, måske fordi skovene var næsten ryddet, måske på grund af for stor jagt og omfattende krybskytteri. Sådan gik det også på Langeland.

Omkring 1850 indførte greven på Tranekær 3 rådyr til Langeland, og disse dyr skulle være ophav til den nuværende store bestand. Rådyrene trives godt i det varierede landskab med marker, levende hegn og skove.

Rådyr lever af planter. Nye skud af eg og ask er eftertragtede og det er bøgens kimplanter også. Derfor er det ofte nødvendigt at hegne, når nye træer skal vokse op. Hegnene fjernes, når træerne er så høje, at rådyrene ikke kan nå topskuddene.

Om vinteren kan du se små flokke (spring) af rådyr i skovene. Råer og bukke går sammen. I løbet af foråret danner bukkene territorier, som de markerer med duftmærker og ved at de fejer (gnider) deres opsats (gevir) mod små træer. Du kan let at se, hvor en råbuk har fejlet, fordi barken flås af træet i lange strimler.

Rådyrene parrer sig i august. I maj - juni fødes lammene, og en rå får som regel to ad gangen.

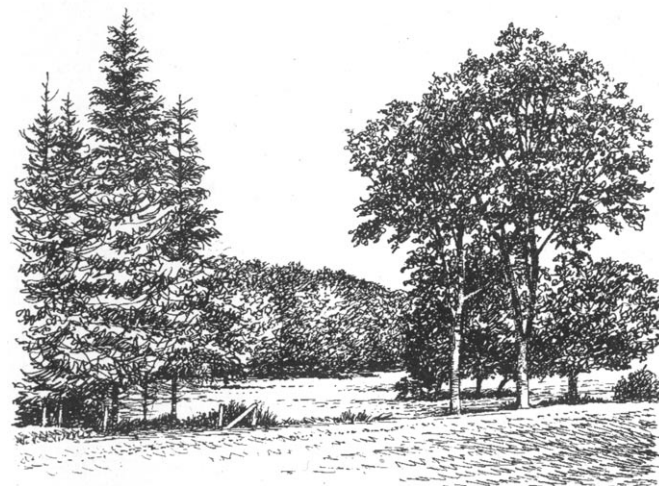

Stormfald

I skovene på Nordlangeland kan du se en mængde forhøjninger på ca. 1 meter, ofte med en fordybning ved siden. Det er rester af rodkagen fra træer, der væltede under stormfaldet i november 1967. Efter en periode med usædvanlig megen regn kom der en kraftig storm, der væltede træerne. Det tog måneder at rydde op og flere år, før alt igen var tilplantet.

Marker fra jernalderen

Der har ikke altid været skov i Østre - og Vestre Stigehave. Du kan stadig se spor af jernalderbondens marker i skovene. Lave volde og terrasser viser, hvor markerne afgrænsning og skel fandtes. Agersystemet på Nordlangeland hører til landets største og bedst bevarede, og i skovdriften tages der hensyn til bevaring af sporene af de gamle marker.

Nordlangeland

Velkommen til Nordlangeland. Her findes god bøgeskov, kystnære skovbryn med gamle, krogede træer, spor af jernalderbondens marker, skovenge og meget mere.

Miljø- og Energiministeriet har siden 1981 erhvervet 340 ha skov på Nordlangeland for at forbedre forholdene for naturen og friluftslivet.

Vandreturene

Der er 3 afmærkede vandreture i området. Turen i Vestre Stigehave er på 3,3 km, mens turen i Bræmlevænge er på 1,6 km, og turen i Mørkholm er på 2,7 km. På de større skovveje kan man godt færdes med kørestol eller barnevogn. God tur!

Offentlig transport

Rutebilen (rute 910) fra Rudkøbing til Lohals kører forbi Bræmlevænge, Vestrevænge og har endestation ved Vestre Stigehave.

Statens arealer på Nordlangeland forvaltes af Fyns Statsskovdistrikt, Sollerup, Sollerupvej 22, 5600 Faaborg, tlf: 62 65 17 77.

Skov- og Naturstyrelsen, der hører under Miljø- og Energiministeriet, forvalter arealer over hele landet. De omfatter næsten alle danske naturformer. Driften af statskovene tilgodeser både fritidsformål, produktionshensyn og naturbeskyttelse. Foldere over vandreture i statsskovene kan fås i turistbureauer og på biblioteker.

MILJØ- OG ENERGIMINISTERIET
SKOV- OG NATURSTYRELSEN

Nordlangeland

Miljøministeriet
Skov- og Naturstyrelsen
Vandreture nr. 104

1 Naturskov

I Vestre Stigtehave er der et gammelt skovbryn ud mod stranden i vest. Her findes krogede og flerstammede ege- og bøgetræer. Der er buskads og vandhuller og af og til et kig over vandet mod Fyn.

I 1994 blev skovbrynet udlagt som urørt skov. Det betyder, at det får lov til at passe sig selv. Træerne får lov at spire, vokse op, ældes, dø og vælte uden at skovdistriktet blander sig. I skovbrynet kan du f.eks. se, at bøgen langsomt fortrænger egen ved at vokse op gennem egekronerne og skygge egen bort. Skovbrynet har et urskovsagtigt præg og er levested for mange forskellige dyr og planter.

2 Marker fra jernalderen

I bøgeskoven kan du flere steder se lave diger og terrassekanter fra de gamle marker.

3 Lergrave i skoven

I 15- og 1600-tallet havde fremstilling af teglsten stor betydning på Nordlangeland. De nødvendige forudsætninger var tilstede: Jorden består mange steder af ler; der var skove, der kunne levere træ til teglbrændingen, og der er kort afstand til kysten, hvor skibe kunne laste teglen.

Der er fundet flere gamle tegllovne på Nordlangeland, og i Vestre Stigtehave kan du nogle steder finde fordybninger i skovbunden, der er rester af lergrave. I havet tæt på Nordlangeland er der fundet tre skibsvrag lastet med tegl.

4 Hundeskov

I de fleste skove og naturområder er hunde kun velkomne, hvis de er i snor. I Vestrevænge ved Lohals må du gerne gå tur med din hund uden snor, men du skal selvfølgelig have den under kontrol.

5 Vøjremosen

»Vøjre« er et gammelt langelandsk ord for vidjer, dvs. pilegrene eller kviste. I Vøjremosen har man tidligere hentet pilekæppe til fletværk i bindingsværk og til værktøj. De lange kviste blev brugt til kurvefletning, tøndebånd, til at binde tagmaterialer fast med og til tækkekæppe.

I dag er her en åben eng med enkelte store træer. Om sommeren græsser kreaturer i området for at holde vegetationen lav. Det giver et meget varieret planteliv og et karakteristisk landskab. I sydenden af Vøjremosen ligger en gammel »vøjrelade«, hvor pilene blev tørret. I dag bruger kreaturerne lade som læskur.

